

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมของการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำ ในบริเวณโครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่แจ่ม : การศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อนักศึกษา	นายสินธุ์ สโรบล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธวัชชัย อาทรธุระสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาณี อรรถจินดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สุขเกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา อุปโยคิน
ภาควิชา	สังคมศาสตร์
คณะ	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ปีการศึกษา	2527

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่แจ่มเป็นโครงการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โครงการนี้มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และระดับการครองชีพของประชาชนในกลุ่มน้ำแม่แจ่ม ในขณะที่เดียวกันก็เพิ่มการรักษาและฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมของกลุ่มน้ำนี้ให้ดีขึ้นด้วยการพัฒนาให้มีที่ดินเพื่อการเกษตรทั้งที่เป็นเกษตรน้ำฝนและเกษตรชลประทาน รวมทั้งระบบการอนุรักษ์ดิน การสร้างฝายน้ำล้น ระบบคลองส่งน้ำ ตลอดจนการบริการด้านต่าง ๆ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมของประชากร สภาพการเพาะปลูกพืชหลักและการใช้ทรัพยากรในการผลิต ตลอดจนทัศนคติของประชากรภายใต้การดำเนินงานทางด้านการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำของโครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่แจ่ม และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานทางด้านการพัฒนาดังกล่าว

สินธุ์ สโรบล. 2527. “ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมของการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำในบริเวณโครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่แจ่ม : การศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ = Socioeconomic Impacts of the Land and Water Resource Development Project : A Case Study in Tambol Chang Khoeng , Amphoe Mae Chaem, Changwat Chiangmai.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการประเมินผล และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิหลายขั้นตอน ทั้งนี้ได้ครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำ 215 ครัวเรือน ซึ่งเป็นชาวไทยเหนือ 154 ครัวเรือน และชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง 61 ครัวเรือน

ผลการวิจัยพบว่า โครงการฯ ได้บรรลุเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเกษตร กล่าวคือ ทางด้านเศรษฐกิจมีผลทำให้ประชาชนในเขตโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ทางด้านสังคมนั้นปรากฏว่า โครงการช่วยให้สภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้น โดยพิจารณาจากการไปรับการรักษาพยาบาลจากแพทย์ ส่วนทางด้านเกษตรนั้นโครงการได้บรรลุเป้าหมายทางด้าน การเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่ได้รับโดยส่วนรวม ทางด้านทัศนคติของประชาชนนั้นปรากฏว่า การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโครงการมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความเป็นอยู่และการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

สำหรับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเกษตรนั้น พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อยาได้ทางการเกษตรของครัวเรือน ความเข้มข้นในการใช้ที่ดินทางการเกษตร การใช้ที่ดินเพื่อเพาะปลูกในฤดูแล้ง ได้แก่ ประเภทของคำแนะนำทางการเกษตรแผนใหม่ การพัฒนาที่ดินแบบขั้นบันไดดิน การพัฒนาที่ดินด้วยการใช้ปุ๋ย และประเภทของแหล่งน้ำที่ได้รับในฤดูแล้ง ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ และผลผลิตถั่วเหลืองเฉลี่ยต่อไร่ได้แก่ ประเภทของคำแนะนำทางการเกษตรแผนใหม่ การพัฒนาที่ดินแบบขั้นบันไดดิน ประเภทของแหล่งน้ำที่ได้รับในฤดูฝนและในฤดูแล้ง สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติของประชาชนนั้น ได้แก่ ประเภทของคำแนะนำทางการเกษตรแผนใหม่ การพัฒนาที่ดินแบบขั้นบันได การพัฒนาที่ดินด้วยการใช้ปุ๋ย และประเภทของแหล่งน้ำที่ได้รับในฤดูแล้ง

สินธุ์ สโรบล. 2527. “ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมของการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำในบริเวณโครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่แจ่ม : การศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ = Socioeconomic Impacts of the Land and Water Resource Development Project : A Case Study in Tambol Chang Khoeng , Amphoe Mae Chaem, Changwat Chiangmai.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.